

17 april

Det Exklusiva Evangeliet

Jesus är vägen, sanningen och livet

Predikan i Pingstkyrkan Lindesberg

Jag är vägen och sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig

(Johannesevangeliet 14:6)

Bibeltext

Låt inte era hjärtan oroas. Tro på Gud och tro på mig. I min Faders hus finns många rum. Om det inte vore så, skulle jag då ha sagt er att jag går bort för att bereda plats åt er? Och om jag än går och bereder plats åt er, skall jag komma tillbaka och ta er till mig, för att ni skall vara där jag är. Och vart jag går, det vet ni. Den vägen känner ni.

Thomas sade: "Herre, vi vet inte vart du går. Hur kan vi då känna vägen?" Jesus sade till honom: "Jag är vägen och sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig. Om ni har lärt känna mig, skall ni också lära känna min Fader. Och härfter känner ni honom och har sett honom."

Filippus sade: "Herre, låt oss få se Fadern, så räcker det för oss." Jesus svarade: "Så länge har jag varit hos er, och du har inte lärt känna mig, Filippus. Den som har sett mig har sett Fadern. Hur kan du säga: Låt oss se Fadern? Tror du inte att jag är i Fadern och att Fadern är i mig? De ord som jag talar till er, talar jag inte av mig själv. Fadern förblir i mig och gärningarna är hans verk. Tro mig: jag är i Fadern och Fadern är i mig. Om ni inte kan tro det, så tro för gärningarnas skull. (Joh 14:1-11)

Inledning

Dagens bibeltext innehåller ett stycke ur ett långt samtal mellan Jesus och hans lärjungar strax innan han skall lida och dö för mänsklighetens synder. Här undervisar Jesus om en massa olika saker, lärjungarna ställer frågor och Jesus ger svar, svar som ibland är förvånande och som jag är rätt säker på att lärjungarna hade svårt att förstå och ta till sig fullt ut.

Den här bibeltexten förmedlar många olika andliga sanningar till oss. Låt mig enbart få trycka på tre stycken och framför allt den sista.

Predikan

1. En människa som tror på Jesus behöver inte oroa sig någonting för det finns en plats bortom tid och rum som Gud förberett genom Jesus Kristus, och Jesus skall komma tillbaka och hämta var och en som tror på honom
2. Den som umgås med Jesus Kristus umgås i själva verket med både Gud Fadern och Sonen, därför att Fadern och Sonen är ett och den som har sett Sonen har sett Fadern och allt som Sonen gör kommer ytterst från Fadern
3. HUVUDPUNKTEN: Det exklusiva evangeliet — Jesus är vägen, sanningen och livet och den enda vägen till Fadern
 - 3.1. Traditionellt har man förstått den här versen precis som den står i bibeltexten: *Jesus presenterar sig själv som den enda vägen, den enda sanningen och den ende som har livet och som den ende som kan föra människor till Gud.* Detta är i sanning ett oerhört anspråk, och för våra postmoderna öron ett fullständigt barockt och skandalöst uttalande. Hur kan någon överhuvudtaget påstå sig veta något säkert om Gud — ifall han nu finns — och dessutom knyta denna absoluta kunskap till sig själv? För vår tid hyllar ju var och en som söker sanningen, men fördömer var och en som säger sig hittat sanningen, särskilt om han eller hon menar sig ha upptäckt något som andra inte har sett.
 - 3.2. Först: oavsett vad detta uttalande kan betyda exakt, kan det vara...
 - 3.2.1. Felöversatt från de grekiska handskrifterna som Nya testamentet? Den grekiska texten lyder:
 - 3.2.1.1. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ (minoritetstexten)
 - 3.2.1.2. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ (majoritetstexten)
 - 3.2.1.3. I de c:a 5000 bevarade grekiska handskrifter som innehåller delar av Nya testamentet så finns hela eller delar av Johannesevangeliet i minst 26 stycken av dem, och skillnaderna i grekiskan är försumbara.
 - 3.2.1.4. Om man läser ut grekiskan så står det: *Iesous (Jesus) lego (sa) autos (till honom) ego (jag) eimi (är) hodos (vägen) kai (och) aletheia (sanningen) kai (och) zoe (livet) oudeis (ingen) erchomai (kommer) pros (till) pater (Fadern) ei me (utom) dia (genom) emou (mig)*
 - 3.2.2. Missförstått? Svårt att tänka sig, då de avgörande orden är i sådan form att det är svårt att missförstå det hela:
 - 3.2.2.1. Verbet (*Jag är*) står i presens första person singular
 - 3.2.2.2. *Vägen, sanningen, livet* står i bestämd form och knyts ihop med tydliga *och*
 - 3.2.2.3. *Ingen* är sammansatt av två ord: *inte* och *en*, vilket tillsammans blir *inte (ens) en*, dvs ingen

3.2.2.4. *Utom* är också sammansatt av två ord: *om* och *inte*, vilket tillsammans blir *förutom* eller *om inte*

3.2.2.5. *Mig* är ett grekiska ord som betyder just *mig* eller *mitt*

3.2.3. Tillskrivet Jesus i efterhand? Det är tveksamt också, då innehållet i detta uttalande finns i resten av Nya testamentet. Även om Jesus är oerhört tydlig i just det här uttalandet, så är det inte unikt. Bibeln säger på många andra ställen samma saker fast med andra ord, som att Jesus är Guds Son, det eviga livet, Gud kommen i köttet (inkarnerad), världens ljus, världens frälsare, Herren, etc., och innebörden av alla dessa ting är densamma som i vår bibeltext.

3.3. Så om det nu inte är felaktigt återgivet, felaktigt översatt eller missförstått... vad betyder det då när Jesus säger dessa ord? Innan vi går in på det, så vill vi bara påpeka det som redan har sagt här att man traditionellt har förstått Jesu påstående precis som det står i den bemärkelsen att Jesus är precis så unik som han här säger sig vara. Och det är därför det finns något som heter kristendom och kristen tro, och det är därför många människor genom historien hellre gett upp sina liv än av sagt sig tron på Jesus. För ända sedan antiken — den tid då Jesus levde och Nya testamentet skrevs — så har just det exklusiva med Jesus varit det som varit mest banbrytande och provocerande. Det evangelium — det glada budskap — som Jesus, hans lärjungar och de första missionärerna (bl a Paulus) predikade var ett mycket *exklusivt* evangelium, i den bemärkelsen att det talar om Gud och hur människans skall kunna få kontakt med Gud på ett sätt som utesluter alla andra religioner och filosofier som falska. Antikens människor var till skillnad från de kristna mycket tolerant när det gällde moralfrågor men även med det religiösa, bortsett från att alla måste tillbe och ära kejsaren som Herre. Man bytte gudomligheter med varandra över medelhavsområdet som om man hade bytt hockeybilder eller filmisar eller Pokemon-kort och man skapade sig så en smörgåsbords-liknande religionsblandning som påminner mycket om hur det ser ut i dag i västvärlden. Men så dyker de kristna upp på scenen och det händer något nytt: de vägrar att erkänna någon av de gamla grekiska/romerska gudarna, böjer inte knä inför kejsarens krav på gudomlig status, och tillber och ärar en korsfäst snickare från den bortglömda provinsen Galileen i nuvarande Israel¹. Denna snickare som dog på ett kors av trä utanför Jerusalem ungefär år 30 e Kr påstod de kristna vara uppstånden på tredje dagen, vara kungarnas kung och herrarnas herre, den som alla knän måste böjas inför och som är den som skall döma levande och döda. De kristna kallades och förföljdes därför under namnet *ateister*, därför att de förkastade alla de hedniska gudarna. Och oavsett vad vi kan tycka om det i västvärlden så var det det fullständigt unika med Jesu person och anspråk som lade grunden till det som med tiden kom att

¹ Mycket av det som kännetecknade den första generationens kristna kan också sägas om den judiska miljö i vilken de först framträdde (de allra flesta kristna från början var Jesus-troende judar). Men det fanns åtminstone två stora skillnader: 1) De kristnas påståenden om Jesus som Herren skilde sig från gängse judisk tro, vilket utmanade både de judiska ledarnas religiösa makt och den romerska kejsarens överhöghet, och 2) Judarna hade laglig rätt att inte delta i kejsarkulten, vilket de kristna på sikt förlorade då judendomen och kristendomen separerades och de kristna församlingarna inte längre betraktades som judiska.

kallas kristendom och kristna². Frågar du mig så menar jag att kristendomen inte har något existensberättigande med mindre än att det Jesus säger här om sig själv är sant. Den moderna idén om tolerans och att vara inkluderande och låta sanningen vara relativ är just en (post)modern idé som var totalt främmande för Jesus och de första kristna. För dem var sanningen absolut³ och de var övertygade om att Jesus representerade den sanningen fullt ut i sin egen person och sina handlingar.

3.4. Jag är vägen och sanningen och livet — vad betyder då detta?

3.4.1. Man behöver ha klart för sig att Jesus i sin mänskliga gestalt (Fil 2) var jude, tänkte som en jude och talade som en jude och hans lärjungar var judar. Som judar var deras värld definierad av de gamla Skrifterna, Gamla testamentet. Det behöver man ha med sig för att förstå hur det Jesus sade här uppfattades i den omedelbara omgivningen.

3.4.2. Först: i någon mening så använder sig Jesus av upprepningar, för även om vägen och sanningen och livet betyder tre olika saker så förstärker de ändå varandra eftersom de ändå handlar om samma sak: att Jesus är fullständigt unik i hela världshistorien. Han tar här tre begrepp som hade stor betydelse för människornas liv och uppfattning om livet och det gudomliga och kopplar dem till sig själv på ett sätt som gör att man fullkomligt baxnar. För antingen är han fullständigt galen, eller också är han verkligen Guds Son (mer om det nedan).

3.4.3. Sedan: ordet *vägen* betydde för en jude flera olika saker, men kanske främst hur man skulle leva för att behaga Gud, hur man skulle komma till Gud, och hur Gud leder den troende (Psalm 23). Jesus förklarar i meningen efter vad han verkligen är ute efter: han är vägen till Fadern. Ordet vägen blev därför mycket betydelsefullt bland de första kristna, för det sammanfattade hela sin tro på Jesus genom att tala om "Vägen" (Apg 9:2, 18:25-26).

3.4.4. Vidare: ordet *sanningen* (grek *aletheia*) har enligt lexikonen betydelsen *objektiv sanning* i betydelsen *vad som är sant angående i alla frågor som behandlas* och används bara i subjektiv mening när den talar om sanning som en personlig kvalité hos en människa. Denna objektiva sanning handlar i Bibeln om som *vad som är sant i saker rörande till Gud och människans skyldigheter, den moraliska och religiösa sanningen*. Och det är uppenbart att judarna betraktade alla sina profeter i de gamla Skrifterna som några som förkunnade sanningen för dem och försökte förklara vem Gud var och hur de skulle förhålla sig till honom. När Jesus träder fram så fortsätter han på samma bana, men han går mycket längre: han säger inte bara sanningen om Gud och människan utan påstår att han i sin person *är* sanningen. Detta innebar för

² Titeln *kristna* dök upp först ett par decennier efter Jesus död och uppståndelse, och återfinns bl a i Apostlärningarna 11:26, 26:28 samt i 1 Petr 4:16. Det grekiska ordet är *christianos* och betyder "efterföljare till Kristus".

³ Påståendet att *det finns ingen absolut sanning* är självmotsägande, och därför finna det minst en absolut sanning, dvs sanningen. Jesus påstod enligt bibeltexten att Han var den sanningen.

dem som lyssnade till Jesus att det inte bara räckte med att lyssna till Jesus — man måste också lära känna honom som person. Och det är precis vad Jesus säger: *Om ni har lärt känna mig, skall ni också lära känna min Fader. Och härefter känner ni honom och har sett honom.*

3.4.5. Slutligen: ordet *livet* (grek *zoe*) betyder rent generellt *tillståndet hos något som är levande* men används ofta i Nya testamentet för att beteckna ett tillstånd av liv som sträcker sig bortom döden. Första gången det används i NT är i Matt 7:14 när Jesus talar om den trånga porten och den smala vägen som leder till livet. Jesus kopplar här det eviga livet och möjligheten till evigt liv till sin egen person. Han säger på ett annat ställe: *Jag har kommit för att de skall ha liv, och liv i överflöd* (Joh 10:10), och åter ett annat ställe: *Liksom Fadern har liv i sig själv, så har han gett åt Sonen att ha liv i sig själv* (Joh 5:26).

3.5. Ingen kommer till Fadern utom genom mig — vad betyder då det? Från det som redan sagts här så är det uppenbart vad Jesus är ute efter. Han påstår sig vara den unika länken mellan Gud och människor, och den ende som kan förklara vem Gud är och hur människor skall få kontakt med Gud. Men det finns andra saker som ligger i bakgrunden här också:

3.5.1. De skarpa orden om att *inte ens en* människa kan komma till Fadern utom genom Jesus visar att det utan Jesus inte finns något sätt att nå Gud trots att Gud är villig att ha kontakt med människan — att Jesus föddes till jorden var ju på grund av Guds vilja att återknyta till människa. Jesus säger här att ingen *kommer* (grek *erchomai*) till Fadern och i verbformen (presens indikativ tredje person singular) ligger en antydning om att detta är ett universellt tillstånd som alltid råder för alla människor (Jesus undantagen).

3.5.2. Osynligt i bakgrunden ligger här det som Jesus kort härefter ska gå igenom på korset på Golgata, där han skall bära straffet för människornas synder för att öppna vägen tillbaka till Gud. Jesus blir inte bara vår lärare och vår mästare, han blir också vår Frälsare. Hebreerbrevet säger att *därför kan han [Jesus] också helt och fullt frälsa dem som genom honom kommer till Gud, ty han lever alltid för att mana gott för dem.* På grund av människornas synder behövdes det en försonare, någon som förde vår talan inför Gud Fadern. Bibeln säger då att det är Jesus som är den försonaren, som helt och fullt frälsar *var och en som kommer till Gud genom honom.* (Hebr 7:25) Lägg märke till likheten i formuleringarna i det Jesus säger och vad Hebreerbrevet säger (liksom resten av NT). Jesus är den som enligt både honom själv och hans efterföljares ord både har 1) full tillgång till Fadern eftersom han aldrig syndade och, 2) den som kan ge den som kommer till honom full tillgång till Fadern eftersom han bar alla människors synder på korset.

Avslutning

Författaren och filosofen C S Lewis har sagt med tanke på vad Jesus sagt om sig själv att man, om man funderar en stund, inser att man ställs inför endast tre möjligheter: antingen är Jesus en lögnare, eller också är han galen, eller också så talar han sanning.

Det faktum att de religiösa ledarna i Jerusalem valde att låta avrätta Jesus antyder väldigt starkt att Jesus var varken en lögnare eller galen, för då hade de kunnat avslöja honom och saken hade varit ur världen. Han talade sanning till dem, ja, han var sanningen själv — och det kunde de inte stå ut med: *Men nu vill ni döda mig, en man som har sagt er sanningen, som jag har hört av Gud (Joh 8:40).*

Vilket alternativ vi väljer är avgörande för vår frälsning, för Bibeln säger att Gud har knutit frälsningen helt till sin Son Jesus Kristus och under himlen finns inget annat namn som kan rädda oss.

Amen!

Att eventuellt samtala om vid hemgruppen

- Fundera över vad som låg bakom Thomas fråga i Joh 14:5. Hade han förstått vem Jesus var eller fanns det brister i hans förståelse av Jesu person?
- Fundera över vad Jesus säger om att *den som har sett mig har sett Fadern*. Vad menade Jesus med det?
- Fundera på kopplingen mellan Joh 14:6 och 14:12-14.